

Anna Langer-Kuźniar 1931–2016

Profesor dr hab. Anna Langer-Kuźniar urodziła się 7 lipca 1931 roku w Krakowie, a wkrótce rodzina przenieśli się do Warszawy. Geologią zainteresowała się w Liceum Ogólnokształcącym im. J. Słowackiego – było to wynikiem nadzwyczaj interesującego sposobu prowadzenia zajęć z tego przedmiotu przez dr W. Richling-Kondracką, żonę znanego geografa prof. dr. J. Kondrackiego. Po uzyskaniu matury w 1949 r. studiowała geologię na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Warszawskiego, szczególnie interesując się badaniami skał ilastych. Pracę magisterską pt.: „Analiza petrograficzna iłów mioceńskich formacji solonośnej rowu Przedkarpacciego” wykonała pod kierunkiem prof. dr. Antoniego Gawła w Zakładzie Mineralogii i Petrografii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Egzamin dyplomowy zdała w październiku 1952 r., uzyskując stopień naukowy magistra filozofii w zakresie geologii.

Pracę zawodową Anna Langer-Kuźniar rozpoczęła w 1951 r. na Politechnice Warszawskiej, w Zakładzie Geologii Inżynierskiej kierowanym przez dr. Witolda Kowalskiego, późniejszego profesora Uniwersytetu Warszawskiego. Pracowała na tej uczelni przez osiem lat jako asystent, następnie starszy asystent. W październiku 1956 r. podjęła pracę w Instytucie Geologicznym, w Zakładzie Petrografii i Geochemii, którym kierował prof. dr hab. Antoni Łaszkiwicz. W kwietniu 1960 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim obroniła pracę doktorską pt.: „Wpływ typowych stabilizatorów chemicznych na minerały ilaste w analizie granulometrycznej na przykładzie analizy pipetowej”, przeprowadzonej pod kierunkiem prof. dr. Antoniego Gawła.

Głównym tematem pracy prof. Anny Langer-Kuźniar w Instytucie Geologicznym były badania petrograficzne skał osadowych ordowiku i syluru pochodzących z rdzeni głębokich otworów wiertniczych na obszarze Niżu Polskiego. Dodatkowo zajmowała się także problematyką: petrografii zlepieńców eocenu tatrzańskiego, petrografii bentonitów i tufów trzeciorzędowych z terenu przedkarpacciego oraz badaniami minerałów ilastych z cechsztyńskich skał solnych z Niżu Polskiego. Podejmowała też prace z zakresu gleboznawstwa i archeologii. Szczegól-

nym obszarem Jej zainteresowań były zagadnienia metodyczne, w tym rentgenografia i analiza termiczna.

Stopień naukowy doktora habilitowanego Anna Langer-Kuźniar uzyskała w 1967 r. na podstawie pracy „Petrografia ordowiku i syluru na Niżu Polskim”. Rozprawa była pierwszą syntetyczną charakterystyką różnorodnych litofacji skalnych, stanowiących kompleksy ordowiku i syluru w Polsce. Autorka przedstawiła ocenę warunków sedymentacji zbadanych osadów oraz przypuszczalny przebieg procesów diagenetycznych. Wymieniona praca zawierała m.in. szczegółowy opis ciemnych iłowców i łupków ilastych, będących obecnie obiektem poszukiwań złóż gazu ziemnego. Również w 1967 r. Anna Langer-Kuźniar została mianowana samodzielnym pracownikiem naukowym. Już po habilitacji ukończyła semestralne studium podyplomowe na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie w zakresie mineralogii i petrografii surowców mineralnych.

Tytuł profesora nauk przyrodniczych Anna Langer-Kuźniar otrzymała w 1978 r. W czasie pracy w Instytucie Geologicznym przez szereg lat była kierownikiem Pracow-

ni Mineralogii, następnie – Pracowni Analizy Termicznej i Mikroskopii Elektronowej w Zakładzie Petrografii i Geochemii, a także członkiem Rady Naukowej instytutu. W ramach współpracy z dr. S. Cebulakiem z Uniwersytetu Śląskiego zajmowała się zastosowaniem nowej, oksyreaktywnej analizy termicznej do badań materii organicznej rozproszonej w osadach. W efekcie prof. Anna Langer-Kuźniar stała się wybitną specjalistką o światowej renomie w dziedzinie petrologii skał osadowych, minerałów ilastych i analizy termicznej. Profesor jest autorką (pod nazwiskiem Anna Lagier-Kuźniarowa) lub współautorką ponad 120 publikacji zamieszczonych w wydawnictwach krajowych i zagranicznych oraz w różnorodnych materiałach konferencyjnych.

Główne Jej prace z zakresu petrografii skał ordowiku i syluru zostały opublikowane w tomach Biuletynu Instytutu Geologicznego (1967, 1971) oraz w Pracach Instytutu Geologicznego (1974). Wyniki badań bentonitów ordowiku i syluru Polski ogłoszono m.in. w Sprawozdaniach z Posiedzeń Komisji Oddziału PAN w Krakowie (1971) oraz w materiałach konferencji mineralogicznych w Teplicach (Czechosłowacja, 1979) i w Bolonii – Pavii (Włochy, 1981). Profesor Anna Langer-Kuźniar jest twórcą podręcznika „Termogramy minerałów ilastych” (1967) oraz rozdziału 7. dużej monografii „Organo – Clay Complexes And Interactions” (2001). Artykuły dotyczące zastosowania analizy oksyreaktywnej materii organicznej do oceny dojrzałości kerogenu w skałach bitumogennych, wspólne z S. Cebulakiem, można znaleźć m.in. w zeszytach czasopisma Journal of Thermal Analysis oraz w materiałach kilku konferencji zagranicznych poświęconych tej metodzie.

Profesor Anna Langer-Kuźniar była aktywnym członkiem wielu towarzystw naukowych. Należała do Polskiego Towarzystwa Geologicznego i Polskiego Towarzystwa Geoboznawczego. Była członkiem założycielem i członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego oraz Polskiego Towarzystwa Kalorymetrii i Analizy Termicznej. W Polskim Towarzystwie Mineralogicznym pełniła funkcję przewodniczącej Sekcji Metod Termicznych. Była także członkiem Association International pour l'Étude des Argiles (AIPEA), International Confederation for Thermal Analysis and Calorimetry (ICTAC), European Society on Thermal Analysis and Calorimetry (ESTAC). W trzech ostatnich stowarzyszeniach reprezentowała Polskę, w ICTAC była także członkiem Zarządu Głównego i przewodniczącą Komisji Nauk o Ziemi. Panią Profesor wielokrotnie powoływano do uczestniczenia w przewodach doktorskich i habilitacyjnych, jako recenzentkę lub promotorkę.

Profesor Anna Langer-Kuźniar udzielała się także społecznie: pracowała w Komisji Pojedynczej Państwowego Instytutu Geologicznego (1989–1990), w okresie 1987–2003 była ławnikiem w Rejonowym Sądzie Pracy. Przez wiele lat należała do Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. Posiadała odznakę Zasłużony Pracownik Instytutu Geologicznego (1979)

oraz tytuł Generalnego Dyrektora Górniczego III stopnia (2003), była laureatką nagrody Prezesa Centralnego Urzędu Geologicznego (1985). W 2004 r. z uwagi na długoletni aktywny udział w pracach International Confederation for Thermal Analysis and Calorimetry i w uznaniu zasług dla rozwoju analizy termicznej w świecie została uhonorowana odznaczeniem im. R.C. Mackenziego, współtwórcy ICTAC, znawcy minerałów ilastych i analizy termicznej.

Anna Langer-Kuźniar pracowała zawodowo 54 lata, z czego przez 49 była związana z Państwowym Instytutem Geologicznym, w 2005 r. odeszła na emeryturę.

Wielkim nieszczęściem była dla Niej strata męża, Mariana Kuźniara, bardzo uzdolnionego i znanego architekta. Przez wiele lat wspólnie uprawiali turystykę, kochali góry, jazdę na nartach, obserwowanie ptaków. W ramach tych zamiłowań była członkiem Polskiego Klubu Górskiego, Ligii Ochrony Przyrody, Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami, a także Polskiego Związku Filatelistów.

Jesienią 2003 r. prof. Anna Langer-Kuźniar wracając z pracy, uległa bardzo ciężkiemu wypadkowi komunikacyjnemu. Pomimo intensywnego leczenia, długich pobytów w szpitalach oraz starannej opieki rodziny, do końca życia pozostawała w nadzwyczaj trudnej sytuacji zdrowotnej. Jednak nadal starała się być czynna zawodowo. Pisała recenzje artykułów do Journal of Thermal Analysis and Calorimetry, kontynuowała działalność w Zarządzie Głównym ICTAC, uczestniczyła w redagowaniu autorskich rozdziałów o badaniach skał ordowiku i syluru w zeszytach z serii Profile Głębokich Otworów Wiertniczych Państwowego Instytutu Geologicznego (ostatnio Narol IG 1, PIG 2, 2015, Lębork IG 1, 2015).

Pani Profesor zmarła 30 sierpnia 2016 r, a kilka dni później została pożegnana przez rodzinę oraz grono współpracowników i przyjaciół. Po mszy św. została pochowana w grobie rodzinnym na cmentarzu parafialnym w Warszawie – Gołąbkach.

Wraz z odejściem prof. Anny Langer-Kuźniar mineralogia polska poniosła wielką stratę. Otrzymało wiele wyrazów żalu od badaczy skał ilastych z Polski i z zagranicy. List pełen bólu nadesłał prof. Schmuel Yariv z Izraela, wieloletni współpracownik Pani Profesor w Zarządzie Głównym ICTAC.

Profesor Anna Langer-Kuźniar była kochającą żoną, matką, babcią i prababcią. Miałam zaszczyt i szczęście pracować z Nią w instytucie przez 46 lat. Zawsze chętnie pomagała w badaniach, często korzystałam z Jej wiedzy w interpretacji wyników analiz minerałów ilastych. Zawdzięczam Jej także wiele konsultacji z zakresu analizy termicznej i rentgenowskiej, a nawet liczne porady dotyczące spraw osobistych. Była dla mnie wielkim autorytetem. Wspominam Ją nie tylko jaką uczoną, ale jako osobę bardzo dobrą, zawsze pomocną oraz niesłychanie prawą i szlachetną.

Anna Maliszewska